

Gradivo za sejo Občinskega sveta občine Črnomelj v mesecu juliju 2016

Zadeva: **Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2015**

Obrazložitev:

V skladu s programom dela Občinskega sveta občine Črnomelj v letu 2016 je predvidena obravnava Informacije o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 20145.

Informacijo so pripravile strokovne službe javnega zavoda Razvojno informacijskega centra Bela krajina in jo v celoti kot gradivo prilagamo.

Predlog sklepa:

Občinskemu svetu predlagamo, da Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2015 obravnava in jo sprejme v predlagani vsebini.

- gradivo pripravila: Vesna Fabina, RIC Bela krajina
- obrazložitev: Greta Auguštin, OU

Predlagateljica:
Županja Mojca Čemas Stjepanovič,
univ.dipl.ekon., l.r.

MNENEJE ODBORA ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNO INFRASTRUKTURO:

Odbor za gospodarstvo in komunalno infrastrukturo je na svoji 12. seji dne 28. junija 2016 obravnaval Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2015. Odbor na obravnavano gradivo odbor ni imel pripomb in Občinskemu svetu Občine Črnomelj predlaga, da informacijo obravnava in jo sprejme v predloženi vsebini.

Predsednica odbora:
Nataša Hudelja, l.r.

INFORMACIJA
O POSLOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB IN
SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV
V OBČINI ČRNOMELJ
V LETU 2015

Črnomelj, 7. 6. 2016

Pripravila: Vesna Fabina

Kazalo

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2015	2
2. Gospodarske družbe	3
2.1 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost	3
2.2 Čisti prihodki od prodaje	5
2.3 Sredstva	6
2.4 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb	7
2.5 Povprečne plače	8
2.6 Neto dodana vrednost na zaposlenega	9
3. Poslovanje samostojnih podjetnikov	10

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj	3
Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj	4
Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj	4
Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)	5
Slika 5: Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih v letu 2015 po velikosti gospodarskih družb	6
Slika 6: Gibanje prihodkov od prodaje na tujih trgih družb z območja občine Črnomelj v letih 2010...	6
Slika 7: Delež sredstev na dan 31.12.2015 po velikosti družb v občini Črnomelj	7
Slika 8: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)	7
Slika 9: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2015	8
Slika 10: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji	8
Slika 11: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega v občini Črnomelj z JV Slovenijo in Slovenijo (v 1000 EUR-ih)	9
Slika 12: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009-2015	10
Slika 13: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj	11

UVOD

Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2015 je pripravil Razvojno informacijski center Bela krajina. Podlaga za prikazane podatke so podatki pridobljeni od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES), ki v podatkih zajema tudi podružnice tujih podjetij in gospodarske javne zavode. Podatki računovodskih izkazov slonijo na nerevidiranih poročilih, kar pomeni, da se še lahko deloma spremenijo.

Poslovanje podjetij, registriranih v občini Črnomelj, se je v letu 2015 po dolgoletnem trendu upadanja vrednosti vseh bistvenih kazalnikov začelo nekoliko izboljševati. Kljub temu večina vrednosti še vedno ne dosega niti vrednosti leta 2013. Brezposelnost je sicer tudi v upadanju, a še vedno je bilo konec aprila 2016 na ZRSZ prijavljenih 1.292 oseb. Nprekinjen trend upadanja brezposelnih traja samo od decembra 2015.

Pozitivni indeksi poslovanja podjetij se kažejo pri prihodkih od prodaje, pri prihodkih na tujih trgih, povečevanju neto pozitivnega izida. Povečuje se tudi število gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, ki poslujejo z dobičkom. Majhni pozitivni premiki so tudi pri zmanjševanju zaostanka povprečnih plač in neto dodane vrednosti na zaposlenega za regijo in državo, a so zaostanki še zelo veliki.

Število samostojnih podjetnikov se je nekoliko zmanjšalo, vendar so ustvarili več prihodkov od prodaje kot lani. Noben podjetnik se ne uvršča med srednje ali velike podjetnike, mnogi izvajajo dejavnost sami, brez zaposlenih. V povprečju zaposlujejo 0,76 osebe, kar kaže na dokaj visok odstotek »popoldancev«.

Brezposelnost v občini je še vedno nad kritično mejo. Slaba opremljenost gospodarskih družb s sredstvi, nezadovoljiva rast družb in ustvarjanje premajhne dodane vrednosti zahtevajo še veliko naporov in angažiranja vseh za izkoriščanje razpoložljivih možnosti za preprečevanja slabšanja ter za nadaljevanje rasti kazalnikov poslovanja podjetij v občini.

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2015

V občini Črnomelj je v letu 2015 poslovalo 257 gospodarskih družb in 378 samostojnih podjetnikov. Skupaj so zaposlovali 1.653,24 ljudi in ustvarili dobrih 165 mio EUR prihodkov od prodaje, od tega na tujih trgih več kot 48 mio EUR, kar predstavlja nekaj več kot 29 odstotkov vse prodaje. Razpolagali so s 133 mio EUR sredstev, kar je 4 odstotka več kot preteklo leto.

Osnovni podatki poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2015 so razvidni v Tabeli 1.

Tabela 1: Poslovanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2015

Gospodarske družbe in sam. podjetniki	Število 2015	Indeks 15/14	Zaposleni	Indeks 15/14	Delež v %	Prihodki od prodaje v mio EUR	Indeks 15/14	Delež v %	Prihodki na tujih trgih v mio EUR	Indeks 15/14	Delež v %	Delež prihodkov na tujih trgih	Poveč./zmanj. deleža v odstotkih	Sredstva na dan 31.12.2015 v mio EUR	Indeks 15/14	Delež v %
Sp	378	93,33	287,41	107,24	17,38	33,97	110,12	20,52	5,24	176,86	10,87	15,42	5,82	21,50	92,10	16,13
Mikro	245	97,61	703,15	97,28	42,53	56,18	88,38	33,95	11,65	75,49	24,18	20,73	-3,54	66,31	98,39	49,75
Male	10	125,00	285,34	130,37	17,26	48,25	174,36	29,15	14,14	294,56	29,35	29,30	11,96	25,93	142,36	19,45
Srednje	2	100,00	377,34	103,04	22,82	27,11	111,30	16,38	17,15	107,49	35,60	63,26	-2,24	19,54	101,89	14,66
Velike	0		0,00		0,00	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00	0,00		0,00
SKUPAJ	635	95,35	1653,24	104,91	100,00	165,51	113,02	100,00	48,17	123,06	100,00	29,11	2,37	133,28	104,01	100,00
Družbe	257	98,47	1365,83	104,43	82,62	131,54	113,79	79,48	42,93	118,65	89,13	32,64	1,34	111,77	106,67	83,87

Vir: AJPES, Letno poročilo za leto 2015

Iz tabele je razvidno, da so v letu 2015 najbolje poslovale **male družbe**, ki so s slabimi 17 odstotki zaposlenih in 19-imi odstotki sredstev vseh podjetij, t.j. gospodarskih družb in podjetnikov ustvarile 30 odstotkov čistih prihodkov od prodaje gospodarskih družb in podjetnikov. V letu 2016 se je dobiček malih družb najbolj povečal - za 43 % glede na preteklo leto. Tudi samostojni podjetniki so s skoraj enakim odstotkom zaposlenih (17 %) in sredstev (20 %) dosegli 20 % vseh prihodkov od prodaje, medtem ko so mikro družbe, ki so največji zaposlovalci, z 42 odstotkov zaposlenih in 49 odstotkov vseh sredstev dosegle zgolj slabih 34 % vseh prihodkov od prodaje.

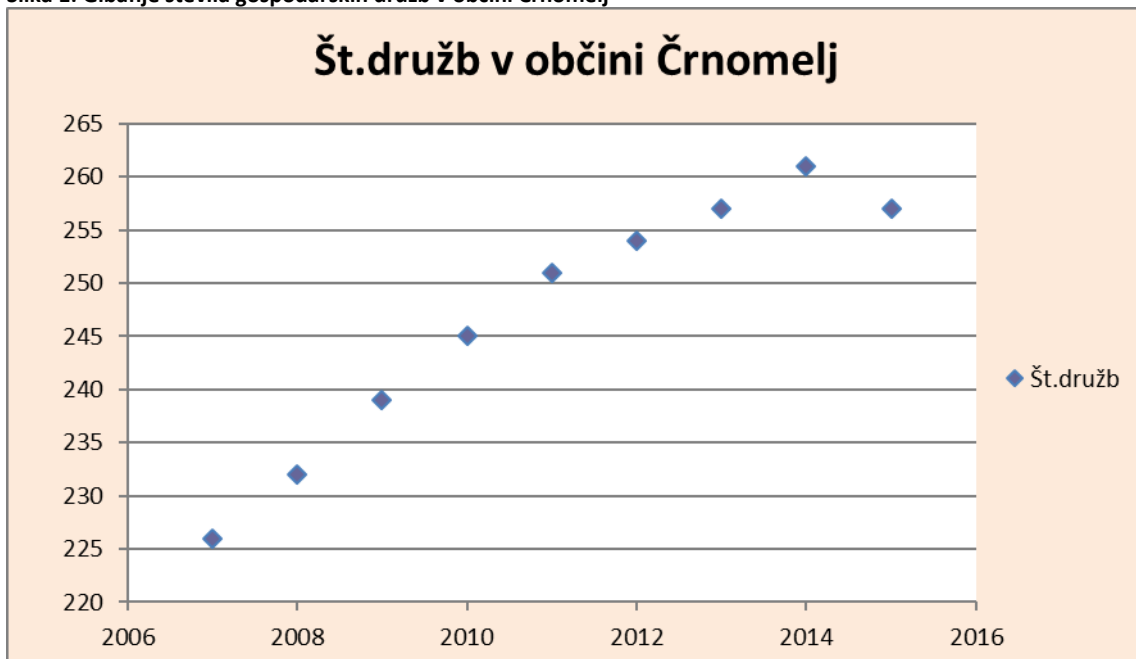
Položaj gospodarskih družb v regiji:

- v občini Črnomelj je poslovalo 10 % vseh gospodarskih družb v regiji,
- zaposlovale so 5,2 % zaposlenih v GD regije,
- razpolagajo z 2,5 % sredstev GD regije,
- ustvarile 2,7 % čistih prihodkov od prodaje GD v regiji,
- dosegle 1,3 % prihodkov GD regije na tujih trgih,
- dosegle 3,1% neto dodane vrednosti GD regije.

2. Gospodarske družbe

V občini Črnomelj je leta 2015 poslovalo 257 družb. Njihovo število se je glede na preteklo leto zmanjšalo za 4 družbe in doseglo raven leta 2013. Število mikro družb se je zmanjšalo za 6 in predstavljajo 95,33 % vseh družb. Skozi leta število malih in srednjih družb minimalno variira - glede na leto 2014 se je število malih družb povečalo za 2, število srednjih je že nekaj let enako. Tako je leta 2015 poslovalo 10 malih in 2 srednji družbi, kar kaže na slab prehod družb glede velikosti. V občini Črnomelj ne posluje nobena velika gospodarska družba. Slika 1 prikazuje število družb v zadnjih letih v občini Črnomelj, ki so po nekaj letnem blagem porastu spet v zmanjševanju.

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

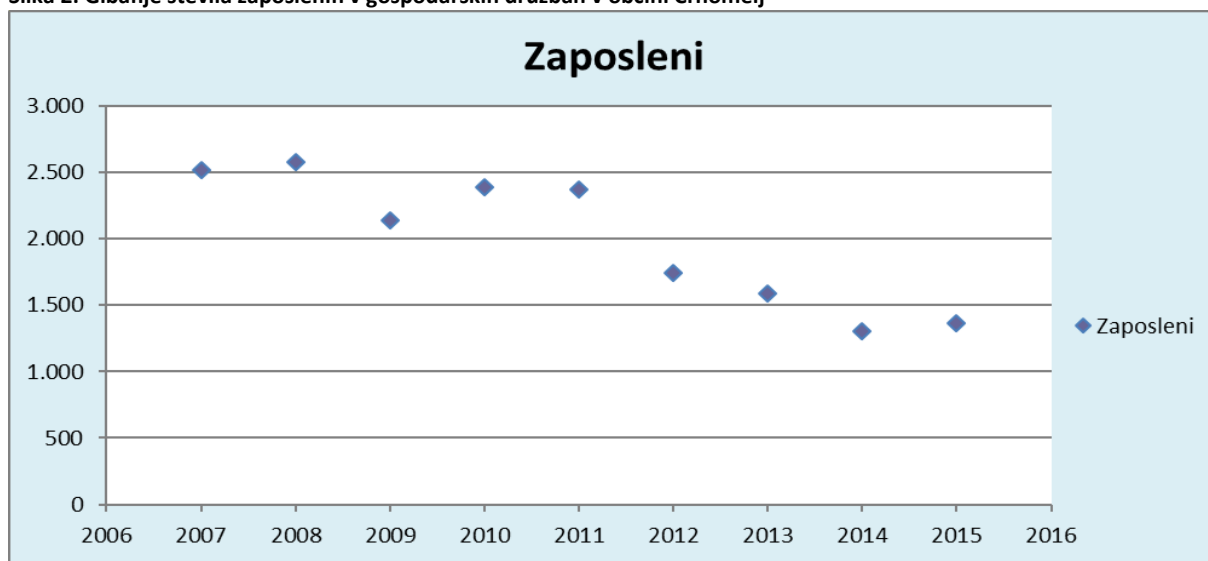
2.1 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost

V letu 2015 so družbe zaposlovale 1.365,83¹ ljudi, kar je za slabih **5 odstotkov več** ali 58 ljudi več kot leta 2014. Mikro družbe so zaposlovale dobrih 51 % zaposlenih v družbah, kar je za 3,8 odstotne točke manj kot v preteklem letu oziroma 20 ljudi manj. Majhne družbe so zaposlovale skoraj 21 % zaposlenih v družbah, kar je za dobre štiri odstotne točke več kot leta 2014 oziroma 66 ljudi več. V srednjih družbah je delež zaposlenih znašal podobno kot leto poprej slabih - 28 % vseh zaposlenih, kar pa vseeno predstavlja 11 zaposlenih več. V povprečju so male družbe zaposlovale 28,5 ljudi ali enega več kot preteklo leto, srednje družbe 188,7 ljudi ali v povprečju 6 ljudi več. V mikro družbah se zaposlenost v povprečju ni bistveno spremenila.

¹ Število predstavlja povprečno število zaposlenih na podlagi opravljenih delovnih ur v obračunskem obdobju.

V primerjavi z letom 2011 so gospodarske družbe v občini leta 2015 zaposlovale 1007 ljudi manj. Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj od leta 2007 do leta 2014 prikazuje Slika 2.

Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

V občini Črnomelj je v preteklih letih naraščajoča brezposelnost predstavljala pereč problem. Medtem ko je bila januarja 2009 v Črnomlju 10,6 %, je v naslednjih letih dokaj hitro naraščala. Največja brezposelnost je bila meseca avgusta 2014, ko je stopnja brezposelnosti dosegla 22,2 %. Od takrat je prisoten trend rahlega upadanja stopnje brezposelnosti. Marca 2016 je znašala stopnja brezposelnosti 19,7 odstotka, na ZRSZ je bilo prijavljenih 1.345 brezposelnih oseb. Gibanje števila brezposelnih oseb v občini prikazuje Slika 3.

Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj

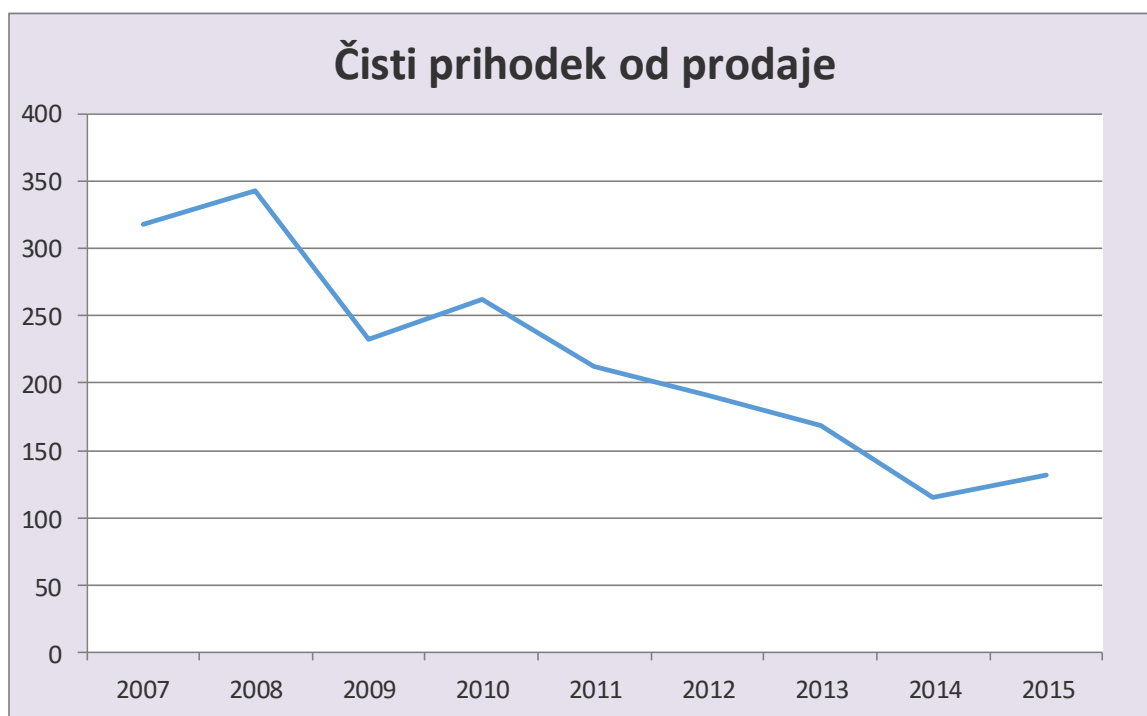
Vir: SURS, ZRSZ.

2.2 Čisti prihodki od prodaje

Gospodarske družbe v občini Črnomelj so v letu 2015 ustvarile dobrih 131,5 mio EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za skoraj 14 % več kot predhodno leto. Najbolj so prodajo povečale male družbe in sicer za več kot 74 %. Z 21 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah v občini, njihova prodaja dosega 36 % prodaje vseh družb. Srednje družbe so prihodke od prodaje povečale za 11 %, mikro družbe pa so prihodke od prodaje zmanjšale za skoraj 12 %.

Čisti prihodki od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj po daljšem trendu upadanja kažejo ponoven vzpon (glej Slika 4), vendar še niso dosegli niti nivoja v letu 2013.

Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)

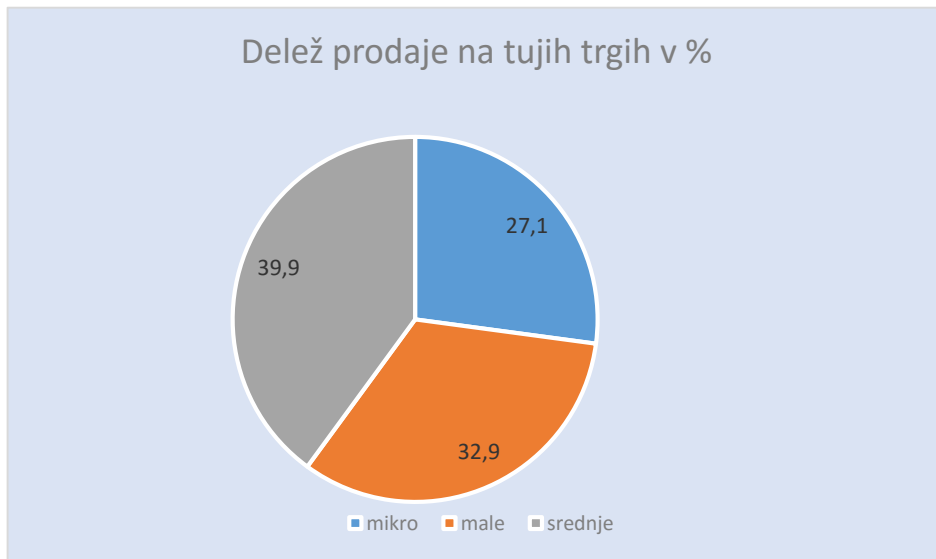

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

Na tujih trgih so družbe ustvarile slabih 43 mio EUR prihodkov ali za dobrih 18 % več kot predhodno leto. Prihodek na tujih trgih vseh družb predstavlja 32,6 % vseh prihodkov od prodaje. Največji delež prodaje na tujih trgih (skoraj 40 %) predstavljajo prihodki od prodaje srednjih družb. Najbolj so povečale prihodke na tujih trgih male družbe, kar za 194,6 % in tako le ti za njih predstavljajo skoraj 30 % prodaje (preteklo leto zgolj 17 %). Srednje družbe so prihodke na tujih trgih povečale za 7,5 % in za njih le ti predstavljajo 63 % prihodkov od prodaje. Medtem ko so mikro družbe zmanjšale prihodke na tujih trgih za 24,5 % za njih pa predstavljajo dobrih 20 %.

Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih po velikosti družb v občini Črnomelj za leto 2015 prikazuje Slika 5.

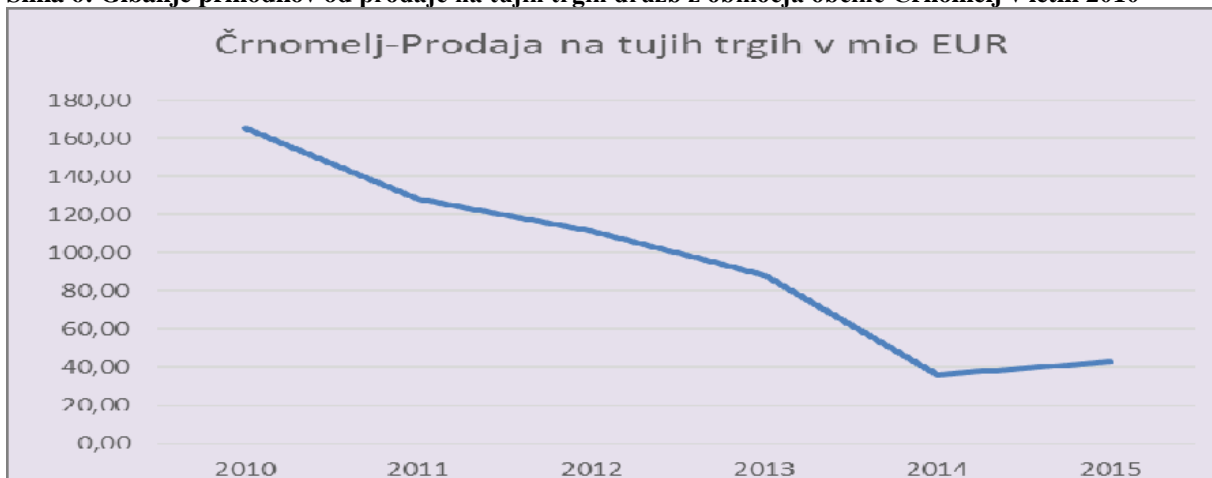
Slika 5: Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih v letu 2015 po velikosti gospodarskih družb

Vir: AJPES, 2015

Tudi prodaja na tujih trgih je po letih upadanja v blagem porastu (glej Slika 6).

Slika 6: Gibanje prihodkov od prodaje na tujih trgih družb z območja občine Črnomelj v letih 2010

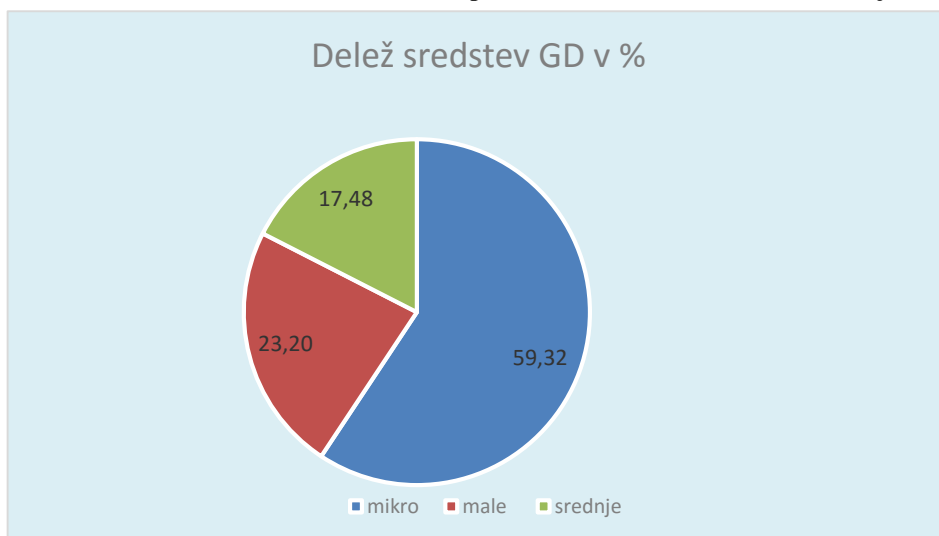

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

2.3 Sredstva

Ob koncu leta 2015 so imele gospodarske družbe v občini slabih 112 mio EUR sredstev, oziroma obveznosti do virov sredstev ali za 7 mio EUR, oziroma skoraj 7 % več kot leta 2014. Mikro družbe so razpolagale z nekaj manj sredstvi, medtem, ko so jih male in srednje družbe nekoliko povečale. Največje povečanje sredstev je zabeleženo v malih družbah, ki so sredstva povečala iz 18 na slabih 26 mio EUR. Slika 7 prikazuje delež sredstev, ki so jih posedovale družbe v letu 2015, glede na velikost.

Slika 7: Delež sredstev na dan 31.12.2015 po velikosti družb v občini Črnomelj

Vir: AJPES, 2016.

Slika 8 prikazuje vrednost sredstev s katerimi so gospodarske družbe občine Črnomelj razpolagale v posameznih letih. Iz slike je razvidno, da se vrednost sredstev po daljšem upadanju nekoliko zvišuje.

Slika 8: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)

Vir: AJPES, Letna poročila 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

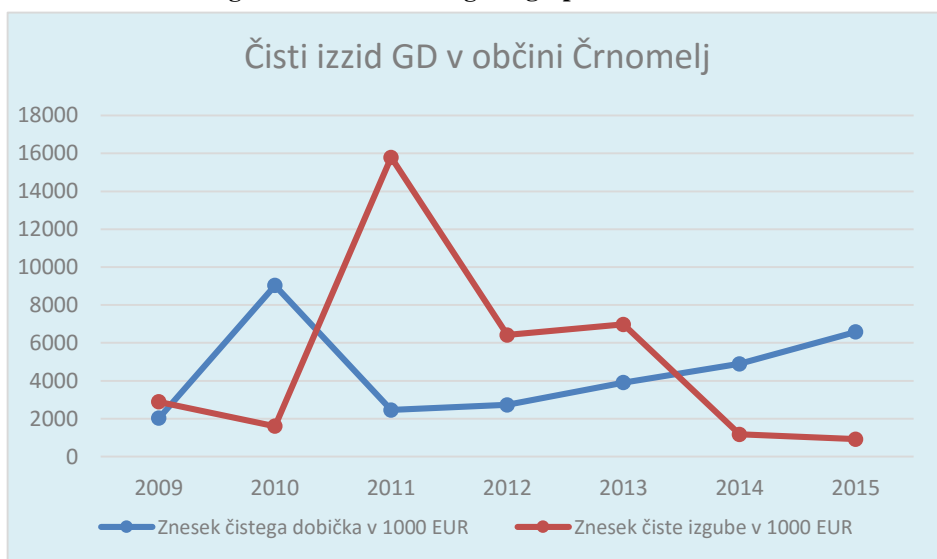
2.4 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb

Od 257 gospodarskih družb jih je v letu 2015 poslovalo z dobičkom 176, kar predstavlja 68,5 % vseh družb in 8,6 odstotno povečanje družb z dobičkom glede na preteklo leto. Te družbe so ustvarile skoraj 6,6 mio EUR čistega dobička, kar je 36 % več kot preteklo leto. Najbolj so

dobiček povečale majhne družbe, za 43 %. Obe srednji družbi in vseh 10 malih je v letu 2015 poslovalo z dobičkom.

Z izgubo je poslovalo 69 družb ali 26,8 %. Z izgubo so poslovale zgolj mikro družbe. Znesek čiste izgube teh družb je bil 0,9 mio EUR kar je za 8 % manj kot preteklo leto. Neto čisti rezultat gospodarskih družb v občini Črnomelj je bil v letu 2015 pozitiven in je znašal nekaj več kot 5,6 mio EUR. Gibanje zneskov čistega dobička in čiste izgube prikazuje Slika 9.

Slika 9: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2015

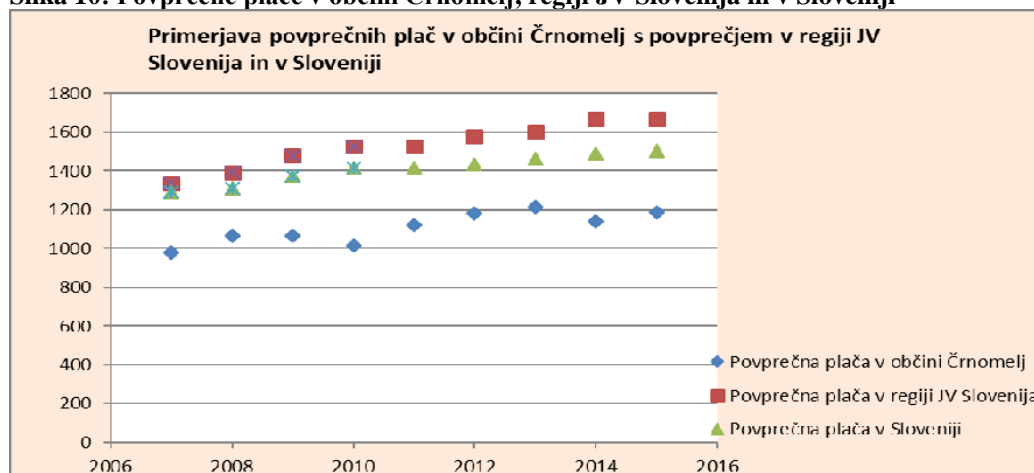

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

2.5 Povprečne plače

Povprečna bruto plača v občini Črnomelj je v letu 2015 bila 1.185,091 EUR, kar pomeni 4 odstotno zvišanje glede na preteklo leto. Kljub temu povišanju in komaj zaznavnem zmanjševanju razlik v zaostanku zaostaja za povprečno plačo v regiji JV Slovenija (1.667,77 EUR) za 29 %, oziroma dosega zgolj 78,77 % povprečne slovenske plače (1.504,42 EUR). Slika 10 prikazuje razkorak med povprečno plačo v občini Črnomelj in povprečnimi plačami v regiji ter državi.

Slika 10: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji

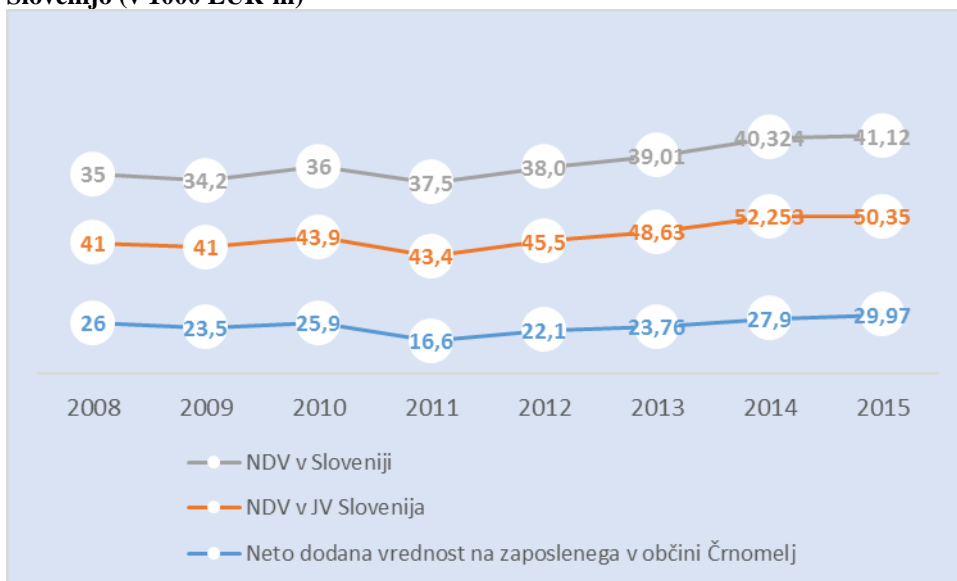

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

2.6 Neto dodana vrednost na zaposlenega

V občini Črnomelj je bila v letu 2015 neto dodana vrednost na zaposlenega 29.968,82 EUR 27. 900,06 EUR, kar predstavlja 7,4 odstoten dvig glede na preteklo leto, a še zmeraj dosegamo le 59,5 % neto dodane vrednosti na zaposlenega v regiji JV Slovenija in **72,87 %** NDV na zaposlenega v Sloveniji. Kljub višji dodani vrednosti in zmanjševanju razlike v letu 2015, še vedno zelo zaostajamo za državnim povprečjem in še bolj za povprečjem regije. Slika 11 prikazuje razkorak med NDV na zaposlenega v občini Črnomelj v primerjavi z regijo in državo v posameznih letih.

Slika 11: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega v občini Črnomelj z JV Slovenijo in Slovenijo (v 1000 EUR-ih)

Vir: AJPES, Letna poročila za 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

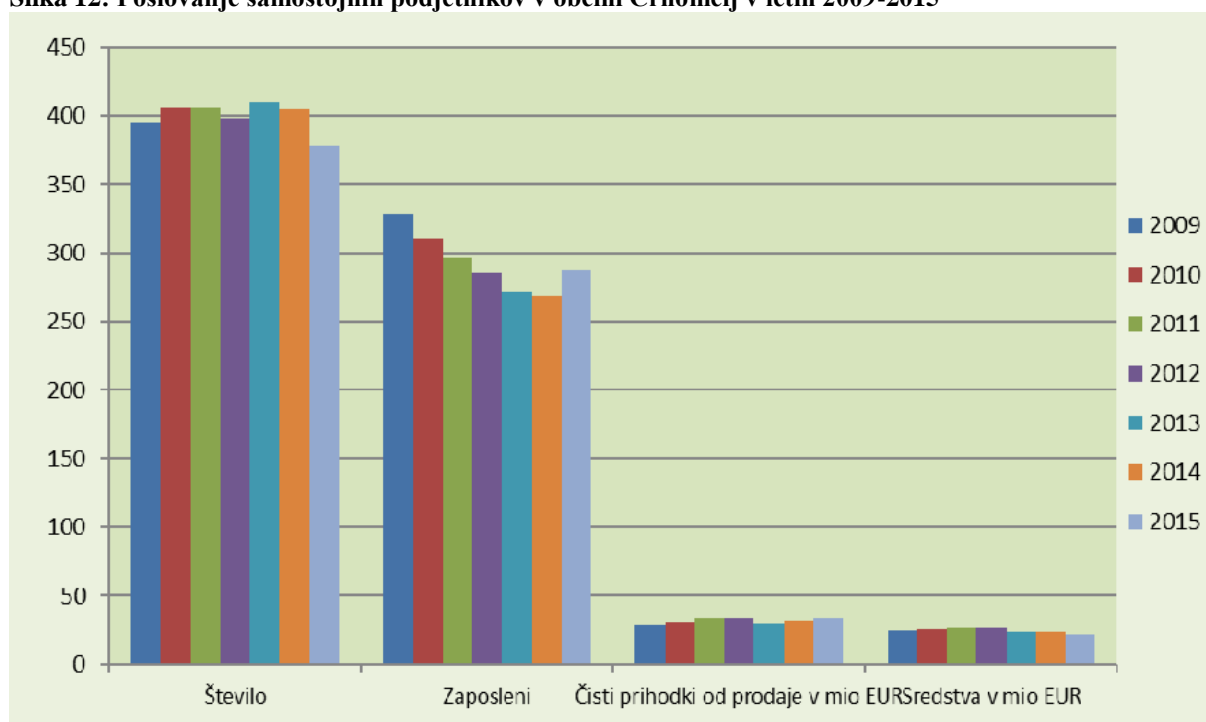
3. Poslovanje samostojnih podjetnikov

V občini Črnomelj je v letu 2015 poslovalo 378 samostojnih podjetnikov, kar je 27 manj kot leta 2014. Leta 2015 so podjetniki v povprečju zaposlovali 19 oseb več. Skupaj so zaposlovali 287 ljudi, kar predstavlja **17,4 % vseh zaposlenih v gospodarskih subjektih** (podjetjih) s sedežem v občini Črnomelj.

Samostojni podjetniki so ustvarili 33,97 milijonov EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za 3 milijona EUR več kot leto poprej. Čisti prihodki od prodaje v letu 2015 samostojnih podjetnikov predstavljajo **20,5 % od skupne prodaje gospodarskih subjektov**, kar je podobno kot leto poprej. Podjetniki so na tujih trgih ustvarili dobrih 5,2 mio EUR prihodkov od prodaje, kar predstavlja skoraj 77 odstotno povečanje glede na predhodno leto. Prihodki na tujih trgih predstavljajo skoraj 10,9 % prihodkov od prodaje, kar je več kot v letu 2014, ko je bil ta delež 9,6 %. Podjetniki so na zaposlenega v povprečju ustvarili 89.867 EUR prihodka od prodaje.

Ob koncu leta 2015 so imeli samostojni podjetniki v občini 21,503 mio EUR sredstev oziroma obveznosti do sredstev, kar je za skoraj dva milijona manj kot ob koncu leta 2014. Poslovanje samostojnih podjetnikov prikazuje slika 12.

Slika 12: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009-2015

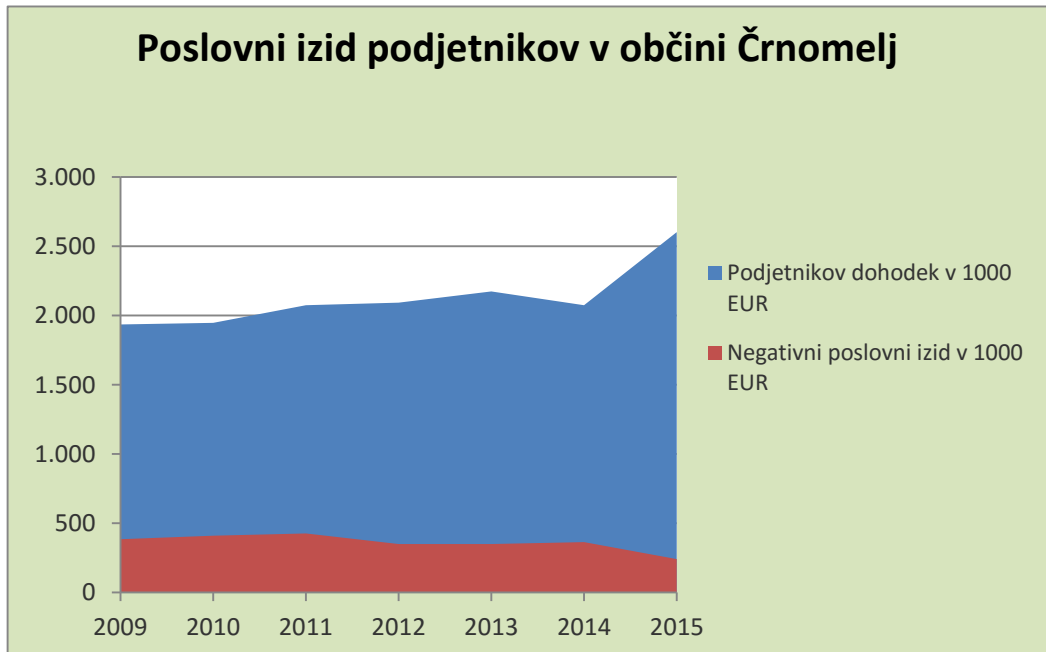
Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

V letu 2015 je imelo - enako kot preteklo leto - 321 (85 %) podjetnikov pozitiven poslovni izid). Skupaj so ustvarili 2,6 mio EUR podjetnikovega dohodka, kar je podobno kot preteklo

leto (2,57 mio EUR). 57 podjetnikov je imelo negativen poslovni izid, preteklo leto 21 % ali 84 podjetnikov. Skupni negativen izid 2015 je dosegel 240.472 EUR ali 123.528 EUR manj kot preteklo leto. Povprečni neto podjetnikov dohodek je v letu 2014 v občini Črnomelj dosegel 6.251 EUR.

Podjetnikov izid v občini Črnomelj od leta 2009 do leta 2015 prikazuje Slika 13.

Slika 13: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

V občini Črnomelj je poslovalo 9,8 % vseh podjetnikov v regiji² JV Slovenija, zaposlovali so 9,6 % zaposlenih pri podjetnikih v regiji, ustvarili 9,3 % neto prihodka ter razpolagali z nekaj manj kot 8,4 % sredstev podjetnikov v regiji.

Noben podjetnik se ne uvršča med srednje ali velike podjetnike, mnogi izvajajo dejavnost sami, brez zaposlenih. V povprečju zaposlujejo 0,76 osebe, kar kaže na dokaj visok odstotek »popoldancev«. Njihovo poslovanje se ni bistveno spremenilo od preteklega leta.

²Odstotek se nanaša na podjetnike, ki so predložili letno poročilo.